

Universiteit
Leiden
The Netherlands

De man van 1848 - Dirk Donker Curtius

Waardt, M.J. van de

Citation

Waardt, M. J. van de. (2019, April 3). *De man van 1848 - Dirk Donker Curtius*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/70880>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/70880>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/70880> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Waardt, M.J. van de

Title: De man van 1848 - Dirk Donker Curtius

Issue Date: 2019-04-03

De man van 1848 — Dirk Donker Curtius

De man van 1848
DIRK DONKER CURTIUS

Proefschrift

ter verkrijging van
de graad van Doctor aan de Universiteit Leiden,
op gezag van Rector Magnificus prof.mr. C.J.J.M. Stolker,
volgens besluit van het College voor Promoties
te verdedigen op woensdag 3 april 2019
klokke 16:15 uur

door

MATHIJS JELLE VAN DE WAARDT

geboren te Apeldoorn
in 1984

Promotor: Prof.dr. H. te Velde

Copromotor: Dr. J.C. van Zanten (Universiteit van Amsterdam)

Promotiecommissie: Prof.dr. R.A.M. Aerts (Universiteit van Amsterdam)

Prof.dr. J.Th.J. van den Berg

Prof.dr. J.F.J. Duindam

Dr. M.J. Janse

Prof.dr. N.C.F. van Sas (Universiteit van Amsterdam)

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING [7]

1 Activist

1 JEUGD IN DE FRANSE TIJD [19]

Boudewijn en Cornelia — Onder Frans bewind — Advocaat en rechter — Dirks vorming — Oproep voor de Garde d'Honneur — In Metz — Het Franse juk afgeschud

2 ZUID-NEDERLANDSE INVLOEDEN [47]

Sociëteitsleven en contacten met Belgische liberalen — *De Bijenkorf* en de Belgische omwenteling — *De Standaard* en de reactie op de opstand — *De Gemeenzame brieven* — Franse en Britse liberale invloeden

3 VERDEDIGER VAN HET VRIJE WOORD [71]

Donkers eerste perszaken — Libry Bagnano — Vervolging van *De Noord-Brabander* — Verdediger van de *Arnhemsche Courant* — Meeter en *De Tolk der Vrijheid* — 'DD' en een proces tegen Thieme — Van Hulst — Verdediger van de Afgescheidenen — Zedenzaken — Een half leven politiek advocaat

4 JOURNALIST EN PUBLICIST [105]

Het conflictenbesluit — *De Bijenkorf* — *De Standaard* — De rechtsmacht van hoogheemraadschappen — IJzeren wegen — *Arnhemsche Courant* — Wantrouwen jegens bestaande instellingen — Voorstel voor een nieuwe grondwet — *Vlissingsche Courant*

5 TUSSEN BOVEN- EN ONDERWERELD [151]

Familie — Aanzien als advocaat — Pogingen om verkozen te worden — Het Negenmannenvoorstel en Donkers relatie met de koning — In radicale kringen — De Amstelsociëteit — Balans van een leven als politieke buitenstaander

II *Staatsman*

6 MAN VAN HET MOMENT [183]

Donkers reactie — Buiten de Kamer om — Rol van de radicalen — Benoeming tot minister — Vertrouwen van de koning — Juiste man

7 NIEUWE MINISTERS [209]

Op zoek naar nieuwe ministers — Schimmelpenninck aan zet — Donker en Thorbecke — Het Damoproer en Donkers contacten met de radicalen — Donker als minister — Het grondwetsontwerp — Schimmelpennincks deceptie — Donkers verklaring in de Tweede Kamer

8 EEN NIEUWE GRONDWET [237]

Van Lennep — Verder met de grondwetsherziening — Weerstand in de afdelingen — Donkers ontslagaanvraag — Eerste behandeling in beide Kamers — Tweede behandeling in beide Kamers

9 EEN MOEIZAAM MINISTERSCHAP [267]

Activiteiten als minister — Oude en nieuwe vrienden — De nieuwe Tweede Kamer — Wetgeving — Wet op de rechterlijke colleges — Wet op vereniging en vergadering — Wet op de ministeriële verantwoordelijkheid — Aftreden

10 OPPOSITIE [289]

Licht en Donker — Oppositioneel Kamerlid — Op het tweede plan — Lid van de Haagse gemeenteraad — Van oppositie naar achtergrond

11 TUSSEN THORBECKIANEN EN ANTIREVOLUTIONAIREN [309]

Wet op de kerkgenootschappen — Strafhervorming — Wet op de ministeriële verantwoordelijkheid — Wet op het recht van vereniging en vergadering — Botsingen met Thorbecke — Band met het Koninklijk Huis en politieke benoemingen — Onenigheid over de onderwijskwestie

12 NALATENSCHAP EN BETEKENIS [339]

Overlijden — Waardering — Donker versus Thorbecke — Karakterisering

Dankwoord [356]

Noten [359]

Bronnen en literatuur [396]

Illustratieverantwoording [413]

Personenregister [414]

Summary [419]

Curriculum vitae [424]